

1. Izpit iz Eksperimentalnih metod v fiziki jedra in osnovnih delcev

23. junij 2015

1 naloga

V pospeševalniku KEKB so trkali elektrone z energijo 8,0 GeV in pozitrone z energijo 3,5 GeV, pri tem nastane resonanca $\Upsilon(4S)$ z maso $10,58 \text{ GeV}/c^2$, ki takoj razpade na par mezonov B z maso $5,28 \text{ GeV}/c^2$. Kakšni pa bi morali biti energiji curkov, da bi namesto $\Upsilon(4S)$ tvorili resonanco $\psi(3770)$ z maso $3,77 \text{ GeV}/c^2$, ki takoj razpade v par mezonov D z maso $1,87 \text{ GeV}/c^2$? Zahtevajmo še, da naj mezon D v hipotetičnem eksperimentu potuje tako daleč od mesta trka kot mezon B v KEKB, preden razpade. Razpadni čas mezona B je 1,64 ps, mezona D pa 1,04 ps.

2 naloga

Kaon ($m_\mu=494 \text{ GeV}/c^2$) z gibalno količino $1 \text{ GeV}/c$ naleti na sklad snovi:

- 0,5 m debelo ionizacijsko celico polnjeno z Ar ($Z=18$, $A=40$, običajni pogoji)
- 20 cm železni steber (Fe: $Z=26$, $A=55,8$, $\rho=7,9 \text{ g}/\text{cm}^3$)
- 20 cm kalorimeter iz CsI, (Cs: $Z=55$, $A=133$; I: $Z=53$, $A=127$; $\rho=4,51 \text{ g}/\text{cm}^3$)
- 50 cm betonsko ohišje (CaCO_3 , Ca: $Z=20$, $A=40$, $\rho=2 \text{ g}/\text{cm}^3$)

Določi energijo odloženo v vsakem od naštetih slojev. Pomagaj si s priloženo tabelo dosega.

$\beta\gamma$	CSDA doseg, R/M [$\text{gcm}^{-2}\text{GeV}^{-1}$]		
	C	Fe	Pb
0,3	1,9	2,8	3,9
0,4	5	6,5	9,5
0,5	11	14	21
0,6	20	25	40
0,7	32	45	60
0,8	50	62	88
0,9	72	90	140
1	90	130	180
2	350	600	800
3	1000	1200	1500
4	1400	1900	2500
5	2000	2500	3200
6	2500	3000	4200
7	3000	3900	5000
8	3800	4500	6000
9	4200	5200	6800
10	4900	6000	7200

3 naloga

Kaone ($m_K=0,49 \text{ GeV}$), protone ($m_p=0,94 \text{ GeV}$) in pione ($m_\pi=0,14 \text{ GeV}$) ločujemo z merilnikom časa preleta. Kako natančen naj bo merilnik, če zahtevamo 99 % izkoristek in manj kot 1 % napačnih delcev v vzorcu za vse zgoraj navedene delce z gibalno količino $0,5 \text{ GeV}/c$?

4 naloga

Obravnavaj sipanje nevtronov:

- Izračunaj povprečno energijo izbitih jeder Ge ($Z=32$, $A=72,6$, $\rho=5,3 \text{ g}/\text{cm}^2$), na katerih se elastično sipajo nevtroni z energijo 10 MeV.
- Na zemeljskem površju je tok nevtronov z energijo okrog 10 MeV približno $10^{-2} / \text{cm}^2/\text{s}$, presek okrog 70 mb/jedro. Primerjaj število interakcij nevtronov na časovno enoto z interakcijami nevtrinov; tok nevtrinov je $6 \times 10^{10} / \text{cm}^2/\text{s}$, verjetnost za interakcijo pa 0,1 pb/jedro. Primerjaj število interakcij posameznega tipa v 100 kg Ge. Za nevtrone šteje le verjetnost za prvo interakcijo.